

Nr 46.

Ankom till riksdagens kansli den 26 maj 1943 kl. 12 m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående överenskommelse om leverans av mul- och klövsjukevaccin från Danmark till Sverige.

(2:a avd.)

I en till riksdagen den 21 april 1943 avlåten, till jordbruksutskottet hänvisad proposition, nr 213, har Kungl. Maj:t, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för samma dag, föreslagit riksdagen medgiva, att det å riksstaten under nionde huvudtiteln uppförda förslagsanslaget till Förekommade och hämmande av smittsamma husdjurssjukdomar: Övriga utgifter må disponeras för inköp enligt vad i statsrådsprotokollet anförts av mul- och klövsjukevaccin från Danmark.

I sitt den 30 september 1940 avgivna betänkande med förslag till ändrade bestämmelser angående bekämpande av smittsamma husdjurssjukdomar (stat. off. utr. 1940: 26) redogjorde epizootisakkunniga bland annat för vissa veterinärmedicinska medel för bekämpande av mul- och klövsjuka (sid. 47—51 i betänkandet). De sakkunniga förordade därvid, att tvångsvaccinering gentemot nämnda sjukdom skulle kunna tillgripas till förekommade av en epizooti. Frågan om vår försörjning med sådant vaccin behandlades emellertid icke närmare av de sakkunniga i detta sammanhang. Sedan statsmakterna vid 1941 års riksdag uttalat sig för att de sakkunniga skulle upptaga överläggningar med vederbörande myndigheter i Danmark för att få till stånd ett avtal med detta land om leverans av mul- och klövsjukevaccin, förde vissa av de sakkunniga jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande under tiden den 8—10 juni 1942 i Köpenhamn överläggningar i ämnet med danska delegerade. Därvid upprättades ett förslag till överenskommelse mellan Danmark och Sverige om leverans av mul- och klövsjukevaccin.

Sägda förslag till överenskommelse innehöll i huvudsak, att Danmark årligen skulle till Sverige leverera vaccin för vaccination av 12,000 nötkreatur över två års ålder, vilket vaccin vore avsett som ett beredskapslager och för eventuell användning för vaccinering av vissa värdefullare besättningar m. m. I händelse mul- och klövsjukeepizooti ansåges hota de båda länderna eller ettdera av dem, skulle Danmark i stället för nämnda årliga leverans leverera vaccin för vaccination i ett för allt av 200,000 nötkreatur över två års ålder. Överenskommelsen skulle gälla under en tid av två år samt förlängas med två år i sänder, om icke uppsägning från någondera sidan skedde senast ett

år dessförinnan. Enighet i fråga om priset å vaccinet uppnåddes icke vid dessa förhandlingar. Till grund för priset bestämmande skulle emellertid läggas de danska produktionskostnaderna.

Yttrande över omförmälda förslag till överenskommelse avgavs den 25 november 1942 av statskontoret. Ämbetsverket ifrågasatte därvid, huruvida icke för nedbringande av kostnaderna en sådan överenskommelse borde eftersträvas, som förhindrade, att det vaccin för 12,000 nötkreatur, som vore avsett att ständigt finnas i lager, löpte risk att förfaras. I detta syfte ansågo statskontoret förslaget möjligen kunna tänkas modifierat på så sätt, att Danmark förbunde sig att inom lämplig tid efter varje leverans, innan ännu vaccinet hunnit undergå någon förändring, successivt utbyta det i lagret ingående vaccinet för försäljning till omedelbar konsumtion mot ny vaccin. Vid ett sådant utbyte borde ersättningen kunna i skälig utsträckning begränsas. Med hänsyn till rådande förhållanden ifrågasatte statskontoret ytterligare, huruvida icke kontraktstiden borde bestämmas för endast ett år i sänder.

Genom beslut den 30 oktober 1942 uppdrog Kungl. Maj:t åt landshövdingen E. A. Beskow, generaldirektören J. A. Höjer, byråchefen för lagärenden, numera t. f. statssekreteraren B. A. Fallenius och professorn H. G. Magnusson att under förbehåll av Kungl. Maj:ts och riksdagens godkännande träffa avtal med Danmark om leverans av mul- och klövsjukevaccin.

I anledning av förevarande uppdrag upptogs förhandlingar mellan de svenska delegerade och särskilt utsedda danska delegerade. Förhandlingarna höllos i Stockholm den 15—18 mars 1943. Därvid träffades mellan de delegerade en sistnämnda dag underskriven överenskommelse mellan Danmark och Sverige beträffande leverans av mul- och klövsjukevaccin från Danmark till Sverige. Överenskommelsen, som för att vara gällande skulle godkännas från dansk sida av danska regeringen samt från svensk sida av Kungl. Maj:t och riksdagen, upprättades i två exemplar på danska språket och två exemplar på svenska språket, vilka båda texter skulle äga lika vitsord.

I skrivelse den 18 mars 1943 ha *de svenska delegerade*, med överlämnande av omförmälda överenskommelse, bland annat redogjort för de uppgifter i fråga om den hittills vunna erfarenheten av det danska mul- och klövsjukevaccinet, som från dansk sida tillhandahållits vid förhandlingarna. Denna redogörelse återfinnes på sid. 3 och 4 i statsrådsprotokollet.

Den av de delegerade överlämnade överenskommelsen, vilken (i svensk text) torde få såsom *bilaga* fogas vid detta utlåtande, är av i huvudsak följande innebörd.

Danmark skall årligen leverera och Sverige årligen mottaga en mängd bivalent vaccin, som erfordras för vaccination med i Danmark brukade fraktionerade doser av 12,000 nötkreatur över två års ålder till det av danska staten bestämda, vid leveranstiden i Danmark gällande produktionspriset med tillägg av 25 procent.

När mul- och klövsjuka hotar Danmark eller Sverige eller båda länderna, skall Danmark snarast möjligt framställa och leverera samt Sverige mottaga en mängd vaccin — bivalent eller monovalent — som erfordras för vacci-

nation med i Danmark brukade fraktionerade doser av 200,000 nötkreatur över två års ålder. Även i detta fall utgör priset å vaccinet det av danska staten bestämda, vid leveranstiden i Danmark gällande produktionspriset med tillägg av 25 procent. För den tid, då vaccin framställles och levereras i denna större kvantitet, upphör den förut omförmälda årliga vaccinleveransen.

Därest Sverige önskar utbyte av levererat vaccin mot senare framställd vara och Danmark förmenar sig självt kunna använda förstnämnda vaccin, skall överenskommelse träffas mellan danska veterinärdirektoriet och svenska medicinalstyrelsen om villkoren för sådant utbyte.

Levererat vaccin skall vara godkänt och godkänt med hänsyn till ofarlighet och effektivitet jämlikt i Danmark gällande regler. Danmark gör förbehåll för uppkommande hinder eller svårigheter vid framställning och leverans av vaccin. Försändelse av vaccin sker, efter det eventuellt erforderligt utförseltillstånd meddelats, för svensk räkning och på svensk risk till den plats i Sverige, som anges av svenska medicinalstyrelsen. Danmark är icke ersättningsskyldigt för olägenhet, skada eller bristande effektivitet, som kan visa sig vid begagnandet av vaccinet i svenska nötkreatursbesättningar.

Betalning för levererat vaccin erlägges i danska kronor i enlighet med vid varje tillfälle gällande betalningsöverenskommelse mellan Danmark och Sverige.

Frågor beträffande produktion och leverans av vaccin jämlikt överenskommelsen skola — i förekommande fall efter det att yttrande inhämtats från danska veterinärdirektoriet och svenska medicinalstyrelsen — behandlas och avgöras av en kommission om fyra medlemmar, av vilka Danmark och Sverige vardera utser två.

Överenskommelsen gäller i två år från och med den 1 juli 1943 samt skall erhålla fortsatt giltighet i perioder om två år, därest icke uppsägning från någondera parten sker före utgången av första året i en period.

Efter remiss ha utlåtanden i ärendet avgivits den 29 mars 1943 av statskontoret, den 8 april 1943 av medicinalstyrelsen samt den 12 april 1943 av lantbruksstyrelsen.

Efter redogörelse för innehållet i remissutlåtandena har *föredraganden, statsrådet Domö*, anfört följande:

»Såsom framgår av vad i det föregående anförts har mul- och klövsjukevaccinet under de senaste åren på olika håll i utlandet alltmer kommit till användning såsom ett medel att förebygga epizootier. Synnerligen goda resultat synas härvid ha vunnits, och uteslutet är icke, att mul- och klövsjukans så förödande härjningar skola inom en ej alltför avlägsen framtid kunna med vaccinets hjälp definitivt stävjas. Även för vårt lands vidkommande har givetvis frågan om vaccinering mot mul- och klövsjukan varit aktuell. I begränsad omfattning, framförallt under år 1939, har vaccination redan ägt rum även i Sverige, därvid vaccin inköpts från såväl Danmark som Tyskland. De förhandlingar om import av vaccin från Danmark, som under fjolåret inleddes, ha såsom förut nämnts givit till resultat, att mellan delegerade för de båda länderna träffats en preliminär överenskommelse om leverans till Sverige av mul- och klövsjukevaccin. Den sålunda ingångna överenskommelsen har till syfte dels att genom årlig leverans av en mindre vaccinkvantitet (avsedd för vaccination av 12,000 nötkreatur över två års ålder) bereda Sverige tillgång till ett visst beredskapslager av vaccin, dels ock att vid en hotande mul- och

klövsjukeepizooti tillförsäkra vårt land en betydligt större vaccinnmängd (avsedd för vaccination av 200,000 nötkreatur över två års ålder). Kostnaderna i anledning av överenskommelsen ha beräknats till omkring 67,000 kronor för den årliga vaccinleveransen och till högst omkring 1,120,000 kronor för engångsleverans i händelse av mul- och klövsjukeepizooti, allt i svenskt mynt. I likhet med medicinalstyrelsen finner jag överenskommelsen — vilken föreslagits skola gälla i två år från och med den 1 juli 1943 samt vid utebliven uppsägning erhålla fortsatt giltighet i perioder om två år — för närvarande innebära en tillfredsställande lösning av frågan. Det av medicinalstyrelsen berörda spörsmålet angående inrättande av särskilda laboratorier för framställning inom landet av vaccin torde påkalla en ingående undersökning, innan ståndpunkt därtill kan tagas.

Såsom de svenska delegerade avsett synas erforderliga medel för betalning av det vaccin, som enligt överenskommelsen kan komma att inköpas från Danmark, böra få tagas i anspråk av det under riksstatsens nionde huvudtitel uppförda förslagsanslaget till Förekommande och hämmande av smittsamma husdjurssjukdomar: Övriga utgifter. Riksdagens bemyndigande härtill torde böra inhämtas.»

Frågan om den föreslagna överenskommelsens slutliga godkännande torde böra upptagas först sedan riksdagen fattat beslut om att statsmedel i erforderlig utsträckning få utgå för ändamålet.

Utskottet.

Enligt vad som framgår av utredningen i ärendet ha erfarenheterna av det i propositionen omförmälda vaccinets verkningar i kampen mot mul- och klövsjukan varit gynnsamma. I likhet med föredragande statsrådet anser därför utskottet, att vaccinet även i framtiden bör komma till användning, där så av de sakkunniga myndigheterna befinnes lämpligt. Eftersom vaccinet icke för närvarande, åtminstone icke i tillräckliga mängder, synes kunna framställas inom landet, finner utskottet den vid propositionen fogade överenskommelsen med Danmark beträffande leverans från nämnda land av vaccin till Sverige innebära en tillfredsställande lösning av frågan om vår försörjning med varan. Mot innehållet i överenskommelsen har utskottet intet att erinra. Icke heller har utskottet någon invändning att göra mot att för ändamålet erforderliga medel avföras å det föreslagna anslaget å riksstaten. I anslutning till vad som anföres av medicinalstyrelsen anser dock utskottet, att uppmärksamhet bör ägnas frågan om möjligheterna att i en framtid kunna framställa mul- och klövsjukevaccin inom landet.

Under återopande av det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen må bifalla förevarande proposition.

Stockholm den 25 maj 1943.

På jordbruksutskottets vägnar:

L. TJÄLLGREN.

Bilaga.

Överenskommelse

mellan Danmark och Sverige beträffande leverans av mul- och klövsjukevaccin från Danmark till Sverige.

§ 1.

Denna överenskommelse avser mul- och klövsjukevaccin, som genom danska statens försorg tillverkas i Danmark, i det följande benämnt vaccin.

§ 2.

Vaccin, som levereras enligt denna överenskommelse, skall vara avprovat och godkänt med hänsyn till ofarlighet och effektivitet jämlikt i Danmark gällande regler. Svenska medicinalstyrelsen är rätt mottagare av vaccinet.

§ 3.

1. Danmark skall årligen leverera och Sverige årligen mottaga en mängd bivalent vaccin, som erfordras för vaccination med i Danmark brukade fraktionerade doser av 12,000 nötkreatur över två års ålder, till det av danska staten bestämda, vid leveranstiden i Danmark gällande produktionspriset med tillägg av tjugufem procent.

2. De virustyper, som skola ingå i vaccinet, bestämmas av den i § 8 angivna kommissionen efter inhämtade yttranden från danska veterinärdirektoriet och svenska medicinalstyrelsen. I händelse av oenighet inom kommissionen gäller, att vaccinet skall innehålla de under senaste epizooti i Danmark och Sverige av danska statens veterinära försöksstation för virussjukdomar konstaterade virustyper.

3. Produktion av vaccin i överensstämmelse med stycket 1. i denna paragraf skall ske minst en gång varje år (jämför § 10) och med högst 15 månaders mellanrum. Produktionen igångsättes såvitt möjligt i överensstämmelse med önsknings, som kunna framställas från svenska medicinalstyrelsen. Leveransen äger rum omedelbart efter det produktionen avslutats samt vaccinet provats och godkänts.

4. Därest produktionspriset något år överstiger föregående års produktionspris med mer än 100 procent, skola de beräkningar, som ligga till grund för produktionsprisets bestämmande, på begäran av svenska medicinalstyrelsen underställas den i § 8 angivna kommissionen. Om kommissionen icke avslutar sig till beräkningarna rörande produktionspriset, skall frågan om priset hänskjutas till förhandlingar mellan respektive regeringar. Uppnås icke enighet vid sådana förhandlingar, skall det jämlikt stycket 1. bestämda priset gälla.

§ 4.

1. När enighet inom den i § 8 angivna kommissionen råder om att mul- och klövsjuka hotar Danmark och (eller) Sverige, skall Danmark snarast möjligt framställa och leverera samt Sverige mottaga en mängd vaccin, som erfordras för vaccination med i Danmark brukade fraktionerade doser av 200,000 nötkreatur över två års ålder. Danmark är dock berättigat att för

inhemskt bruk förbehålla sig hela den mängd vaccin, som framställles under de tre första veckorna efter produktionens igångsättande. Av det därefter framställda bivalenta eller monovalenta vaccinet skall Danmark leverera och Sverige mottaga $\frac{1}{5}$ respektive $\frac{2}{5}$ av den framställda veckokvantiteten. Leveransen skall påbörjas snarast efter det avprovningen av vaccinet avslutats.

2. Därest enighet i kommissionen icke uppnås till följd av bristande anslutning från dansk sida samt Sverige likväl önskar leverans av vaccin, skall svenska medicinalstyrelsen beställa önskad mängd vaccin. Danmark är i sådant fall skyldigt att snarast möjligt framställa och leverera intill den mängd vaccin som åtgår för vaccination av 200,000 nötkreatur över två års ålder. Danmark har dock rätt att förbehålla sig hela den mängd vaccin, som framställles under de två första veckorna efter igångsättandet av produktionen i enlighet med Sveriges beställning, samt kan vidare betinga sig, att leveransen därefter icke skall överstiga den mängd, som motsvarar $\frac{1}{3}$ respektive $\frac{1}{2}$ av den maximala veckoproduktionen av bivalent respektive monovalent vaccin.

3. Uppnås icke enighet i kommissionen till följd av bristande anslutning från svensk sida och önskar Sverige likväl leverans av vaccin, skall svenska medicinalstyrelsen beställa önskad mängd vaccin. Danmark skall då vara skyldigt leverera vaccinet i överensstämmelse med reglerna i stycket 1.; dock att förbehållet beträffande de tre första veckornas produktion räknas från den tidpunkt, då Danmark mottagit beställningen från Sverige, samt tidigast från produktionens igångsättande.

4. Innan produktion av vaccin i enlighet med bestämmelserna i styckena 1.—3. igångsättes, skall den i § 8 angivna kommissionen, såvitt möjligt efter inhämtade utlåtanden från danska veterinärdirektoriet och svenska medicinalstyrelsen, föreskriva, huruvida leveransen skall avse bivalent eller monovalent vaccin, samt bestämma virustyperna (virustypen). I händelse av oenighet i kommissionen avgöras nämnda frågor av danska lantbruksministeriet. Närmare överenskommelse beträffande leveranstider och leveranssätt träffas mellan danska veterinärdirektoriet och svenska medicinalstyrelsen.

5. Priset å vaccin, som levereras jämlikt denna paragraf, utgör det av danska staten bestämda, vid leveranstiden i Danmark gällande produktionspriset med tillägg av tjugufem procent.

§ 5.

1. Därest alla medlemmar i den i § 8 angivna kommissionen, innan produktionen jämlikt § 4 stycket 1. nått en storlek, som motsvarar vaccination med i Danmark brukade fraktionerade doser av 400,000 nötkreatur över två års ålder, äro ense därom, att intetdera landet längre hotas av mul- och klövsjuka, upphör produktionen. Varje land övertager därvid hälften av den under förevarande tid framställda eller under framställning varande kvantitet vaccin. Sverige betalar sin andel efter det i § 4 stycket 5. angivna priset.

2. Föreligger icke enighet i kommissionen, kan svenska medicinalstyrelsen påfordra leverans av vaccin, intill dess vaccin levererats för sammanlagt 200,000 nötkreatur över två års ålder. Danmark är dock berättigat att fordra tillämpning av de i § 4 stycket 2. angivna leveransregler.

3. Leverans av vaccin enligt § 3 upphör för den tid, då vaccin framställles enligt reglerna i §§ 4 och 5.

§ 6.

1. För leverans av vaccin i enlighet med §§ 3—5 gör Danmark förbehåll för uppkommande hinder eller svårigheter vid framställning och leverans av vaccin. Försändelse sker, efter det eventuellt erforderligt utförseltillstånd

meddelats, för svensk räkning och på svensk risk till den plats i Sverige, som angives av svenska medicinalstyrelsen.

2. Danmark är icke ersättningsskyldigt för olägenhet, skada eller bristande effektivitet, som kan visa sig vid begagnandet av vaccinet i svenska nötkreatursbesättningar.

3. Betalning för vaccinet erlägges i danska kronor i enlighet med vid varje tillfälle gällande betalningsöverenskommelse mellan Danmark och Sverige.

§ 7.

1. Denna överenskommelse skall icke utgöra hinder för Danmark att åtaga sig leverans av vaccin till andra länder. Till Sverige levererat vaccin får icke av Sverige överlåtas till annat land, med mindre samråd ägt rum inom den i § 8 angivna kommissionen och Danmark erbjudits att återköpa vaccinet till det erlagda priset.

2. Önskar Sverige utbyte av levererat vaccin mot senare framställd vara samt förmenar Danmark sig självt kunna använda förstnämnda vaccin, skall överenskommelse träffas mellan danska veterinärdirektoriet och svenska medicinalstyrelsen om villkoren för sådant utbyte.

§ 8.

Frågor beträffande produktion och leverans av vaccin jämlikt denna överenskommelse skola behandlas och avgöras av en kommission om fyra medlemmar, av vilka Danmark och Sverige vardera utser två. En av de utav Danmark utsedda medlemmarna skall av Danmark utses till ordförande. Kommissionens beslut äro giltiga endast då samtliga medlemmar äro eniga. Kommissionen sammanträder på kallelse av ordföranden, när denne eller annan medlem i kommissionen finner det erforderligt.

§ 9.

Danmark håller Sverige underrättat om iakttagelser beträffande vaccinets hållbarhetstid och om övrig erfarenhet av betydelse ifråga om vaccinet.

§ 10.

Denna överenskommelse gäller i två år från och med den 1 juli 1943 samt skall erhålla fortsatt giltighet i perioder om två år, därest icke uppsägning från någondera parten sker före utgången av första året i en period.

Denna överenskommelse skall för att vara gällande godkännas från dansk sida av danska regeringen samt från svensk sida av Kungl. Maj:t och riksdagen.

Till bekräftelse härav hava undertecknade, därtill behörigen befullmäktigade, underskrivit denna överenskommelse.

Som skedde i Stockholm den adertonde mars 1943 i två exemplar på danska språket och två exemplar på svenska språket, vilka båda texter skola äga lika vitsord.

A. Beskow. Axel Höjer. B. Fallenius. H. Magnusson.

J. C. M. Mogensen. Gerh. Petersen. Aage Suurballe. K. Dige-Petersen.